

INOVAČNÍ POTENCIÁL REGIONŮ ČR

ZPRÁVA Z KONFERENCE

V posledních letech roste význam regionů v ČR, k čemuž přispěly i politiky EU, především politika soudržnosti. Důležitou roli v regionálním rozvoji hrají inovativní firmy. Inovace jsou považovány za jeden z hlavních nástrojů ke zvýšení konkurenceschopnosti regionu. To přispělo k posunu ve zkoumání systému inovací z národní úrovně na úroveň regionální.

Uvedené problematice byla věnována jedna z odborných sekcí mezinárodní konference „Česká ekonomika v procesu globalizace“, pořádané Ekonomicko-správní fakultou Masarykovy univerzity v Brně ve dnech 13.–14. 9. 2006; jednalo se o sekci V. „Inovační potenciál regionů ČR“.

Úvodní příspěvek V. sekce přednesl garant sekce **doc. Milan Víturka** z Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně. V příspěvku **doc. Víturka** prezentoval metodiku hodnocení inovačního potenciálu regionů a aplikaci metodiky na kraje v ČR. Hodnocení inovačního potenciálu regionů v uvedené metodice vychází z posouzení dvou hlavních složek – kvality podnikatelského prostředí a inovačního potenciálu firem. Hodnocení kvality podnikatelského prostředí zohledňuje investiční a rozvojové preference potenciálních investorů. Z průzkumu preferencí vyplynulo, že u inovačně orientovaných firem klesá důraz na infrastrukturní faktory a naopak větší důležitost je přikládána kvalitě pracovní síly a environmentálním faktorům. Hodnocení druhé komponenty – inovačního potenciálu firem – vychází jednak ze šetření u cca 6 200 inovativních firem provedeného v letech 2002 až 2003 a jednak využívá ověřené údaje z databáze Asociace pro inovační podnikání.

Na základě výsledků provedených analýz byl vyhodnocen inovační potenciál krajů. Nadprůměrný inovační potenciál má především hlavní město Praha, v menší míře i kraje Středočeský, Královéhradecký, Pardubický a Vysočina. Průměrný inovační potenciál mají kraje Jihočeský, Plzeňský, Li-

berecký, Jihomoravský a Olomoucký. Ostatní kraje – Karlovarský, Ústecký, Zlínský a Moravskoslezský – byly zařazeny do skupiny krajů s nízkým inovačním potenciálem.

Největší blok příspěvků byl zaměřen na problematiku podpory inovací formou sdružování firem a na podporu malých a středních podnikatelů.

Doc. Karel Skokan z Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava se ve svém příspěvku zabýval významem klastrů v regionálním rozvoji na příkladu Moravskoslezského kraje. Pro rozvoj regionů je nezbytná konkurenceschopnost regionu i konkurenceschopnost firem v regionu. Region, který není konkurenceschopný, nemůže na rozdíl od nekonkurenceschopné firmy zkrachovat, dochází však ke zhoršení podmínek života jeho obyvatel. Moravskoslezský kraj, který byl dříve orientován na těžký průmysl a těžbu zvolil jako jednu z cest úspěšné restrukturalizace formu podpory klastrových iniciativ. Klastř je možné definovat jako sdružení regionálně propojených nezávislých firem a přidružených institucí, které má zvýšit konkurenceschopnost svých členů. V současné době fungují v kraji tři klastrové organizace: Moravskoslezský strojírenský klastř, Moravskoslezský dřevařský klastř a IT Cluster. Připravuje se vznik Klastru automobilových subdodavatelů a Vodňovský klastř.

Spolupráci inovativních evropských malých a středních podniků se ve svém příspěvku věnovala **Ing. Magdaléna Kudelová**, rovněž z Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava. Malé a střední podniky mohou zvýšit svůj růstový potenciál sdružováním. Jednou z forem, která dosud není v České republice příliš v povědomí, je evropské hospodářské zájmové sdružení (EEIG). Jedná se o nadnárodní formu obchodní společnosti, právní úprava je obsažena v nařízení Rady 2137/85. EEIG má za cíl usnadňovat a rozvíjet činnost svých členů. Členy sdružení musí být subjekty (podnikatelé, hospodářské komory, vy-

soké školy i vzdělávací střediska, která vykonávají hospodářskou činnost) z nejméně dvou členských států EU, případně Evropského hospodářského prostoru. EEIG není založeno za účelem dosahování zisku pro vlastní potřebu, členové sdružení nadále vykonávají podnikatelské aktivity samostatně. Tato forma sdružování je vhodná pro zvýšení inovačního potenciálu malých a středních podniků.

Významu podnikatelských inkubátorů pro rozvoj inovací se věnovala **Ing. Viktorie Klímová** z Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Podnikatelské inkubátory jsou zařízení, poskytující výhodné podmínky začínajícím podnikatelům. K základním cílům inkubátorů patří tvorba nových pracovních míst a podpora regionálního nebo lokálního rozvoje. Podpora začínajících firem v podnikatelských inkubátorech může mít dvě základní formy, a to snižování nákladů na podnikatelskou činnost (např. nižší nájemné) a poskytování poradenství. **Ing. Klímová** představila návrh ukazatelů pro hodnocení úspěšnosti podnikatelských inkubátorů. Tyto ukazatele vycházejí z kritérií Evropské komise pro hodnocení veřejných výdajových programů a umožňují hodnotit efektivnost inkubátorů, jejich užitečnost, naplnění cílů inkubátoru a udržitelnost výsledků firem po jejich odchodu z inkubátoru.

Ing. Vladimír Žitek z Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně zkoumal využití veřejných výdajových programů Prosperita, Klastry a Inovace v Jihomoravském kraji. Z analýzy vyplynulo, že subjekty v Jihomoravském kraji jsou poměrně úspěšné při získávání veřejných inovativně zaměřených podpor. **Vladimír Žitek** dále prezentoval tři případové studie, na nichž doložil, že řada podpořených projektů je úspěšná, a proto je možné označit tyto veřejné prostředky za efektivně vynaložené.

Ing. Petr Halámek z Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně informoval o aplikaci analýzy nákladů a výnosů (CBA) pro

hodnocení rozvojového záměru na založení a provoz biotechnologického klastru v Jihomoravském kraji. Cílem CBA je posoudit finanční a ekonomickou proveditelnost a návratnost projektu před jeho realizací. Základním problémem pro vypracování CBA u veřejně prospěšných projektů je stanovení výše přímých a nepřímých výnosů a nákladů a jejich kvantifikace. Ing. Haláček posuzoval v analýze následující položky: úspory státu z nově vytvořených pracovních míst, úspory členských firem klastru při společném využití zařízení, úspory díky provozu informačního portálu, úspory členských firem při náborech lidských zdrojů, úspory díky společné propagaci a zohlednění individuálních požadavků v projektu klastru. Z výsledků analýzy vyplynulo, že projekt biotechnologického klastru splňuje požadavky Evropské komise pro hodnocení veřejných projektů v oblasti rozvoje infrastruktury pro vědecko-výzkumné aktivity a je tedy v souladu s veřejným zájmem.

Ing. Martina Novotná z Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava se ve svém příspěvku zabývala otázkou rizikového kapitálu jako nástroje financování inovací v EU. Rizikový kapitál představuje významnou formu financování, která má pozitivní vliv na rozvoj inovací. Proto se stala podpora investic rizikového kapitálu jedním z cílů EU pro programovací období 2007–2013. V České republice jsou investice do rizikového kapitálu ve srovnání s jinými zeměmi EU nízké, podpora rizikového kapitálu je však deklarována ve Strategii hospodářského růstu a je jedním z cílů navrhova-

ného operačního programu Průmysl a inovace.

Příspěvek, který zpracovali **Ing. Bedřich Kubík** a **Ladislav Komináček** z Městského úřadu Kyjov ve spolupráci s **doc. Lubomírem Kostroněm** z Fakulty sociálních studií z Masarykovy univerzity v Brně, zohledňoval zkušenosti města Kyjova. Využití rozvojového potenciálu území a inovačního potenciálu regionu je deklarováno v řadě dokumentů, například v rozvojových strategiích, územních plánech obcí, územních prognózách, rozpočtových výhledech veřejnoprávních korporací, ale i v investičních záměrech jednotlivých investorů. Zkušenosti ukazují, že pro skutečné využití potenciálu regionu jsou nezbytné tři předpoklady:

- motivování odborníci ve státní správě,
- obyvatelstvo s určitými vlastnostmi (přizpůsobivost, flexibilita, kreativita apod.),
- sdílený pocit odpovědnosti za budoucnost území na straně volených samospráv a ochota naslouchat názorům obyvatel, podnikatelských subjektů a dalších institucí na budoucnost regionu.

Na konferenci dále vystoupili zahraniční účastníci – studenti doktorského studijního programu na Széchenyi István University, Győr (Maďarsko).

Barbara Hegyi informovala o své práci, v níž zkoumala mezinárodní pozici vybraných hlavních měst ve střední a východní Evropě, konkrétně se jednalo o města Vídeň, Praha, Budapešť a Bukurešť. Paní Hegyi se pokusila vytvořit obecný model, kte-

rý na základě posouzení vybraných ukazatelů určí současné i budoucí postavení těchto metropolí v konkurenci evropských měst.

Szilárd Csizmadia zkoumal problematiku stárnutí populace ve vybraných městech střední a východní Evropy – v Praze, Budapešti, Vídni a Bukurešti. Stárnutí populace představuje velký problém evropských metropolí, který má výrazný dopad na konkurenceschopnost měst a může ovlivnit celkovou situaci ve střední a východní Evropě.

Z přednesených příspěvků a následných diskusí vyplynulo, že inovace jsou nezbytným předpokladem regionální konkurenceschopnosti, a tím i předpokladem zvyšování kvality života v regionu. Účastníci konference rovněž upozornili na to, že inovativní firmy, které chtějí v období globalizace uspět na mezinárodních trzích, musí využívat regionální specifika. Z pohledu územního rozvoje je důležitý poznatek, že inovačně orientované firmy kladou větší důraz na lidské zdroje a environmentální faktory než na tradiční faktory infrastruktury, např. napojení na dálniční síť.

Použité zdroje:

Česká ekonomika v procesu globalizace. Sborník příspěvků z mezinárodní ekonomické konference. Inovační potenciál regionů ČR. Brno : Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta, 2006. 96 s. ISBN 80-210-4082-8.

*Ing. Ludmila Rohrerová
Ústav územního rozvoje*